

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15.01.1960, sp. zn. Tzv 58/59, ECLI:CZ:NS:1960:TZV.58.1959.1

Číslo: 26/1960

Právní věta:

V procesu prohlubování socialistického charakteru armády se otázky kázně - vedle opatření velitelských či soudních orgánů - stávají stále více záležitostmi vojenských kolektivů. Soud je povinen při ukládání trestů přihlížet ke sdělením a zárukám vojenských kolektivů zajišťujících převýchovu pachatele.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 15.01.1960

Spisová značka: Tzv 58/59

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Přečin proti socialistickému soužití, Trest

Předpisy: 86/1950 Sb. § 17

§ 24

§ 270

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obviněný vojín v zál. si záměrně přivodil onemocnění následkem něhož byl jeden měsíc neschopen práce a hrozila mu amputace levé ruky.

Vojenský obvodový soud uznal obžalovaného vinným vyhýbáním se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. a) tr. zák. a odsoudil ho k trestu odnětí svobody na 11 měsíců nepodmíněně.

Vyšší vojenský soud odvolání obviněného v celém rozsahu zamítl.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu zrušil usnesení vyššího vojenského soudu a k odvolání obviněného zrušil i výrok o nepodmíněném odsouzení. Trest odnětí svobody v trvání 11 měsíců odložil podmíněně na zkušební dobu dvou roků.

Z odůvodnění:

Účelem trestu je v daném případě - vzhledem k osobě pachatele, k jeho třídnímu profilu a k povaze

činu - zabránit pachateli v páchání trestných činů, vychovávat ho k tomu, aby dodržoval pravidla socialistického soužití a působil výchovně na ostatní členy společnosti.

Odvolací soud při rozhodování o odvolání obviněného, pokud směřovalo proti výroku o nepodmíněném odsouzení, odůvodňuje svoje stanovisko o nutnosti uložení nepodmíněného trestu tím, že obviněný podle zprávy o pověsti nepožíval v místě bydliště dobré pověsti, že byl po dobu výkonu vojenské služby celkem čtyřikrát kázeňsky trestán, že se v souzeném případě dopustil závažné trestné činnosti a to úmyslně, s rozvahou a promyšleným způsobem, což u něho v souhrnu ukazuje na takové charakterové vady, že naděje na výchovné působení pohrůzkou trestem není vůbec důvodná a podmíněný trest uložený takovému pachateli by za uvedených okolností nemohl splnit výchovné poslání ani u ostatních členů společnosti. Pokud někteří příslušníci jednotky ve své kolektivní žádosti na odvolací soud vyjádřili stanovisko, že k nápravě obviněného by postačoval trest podmíněný, učinili tak podle názoru odvolacího soudu zřejmě z neinformovanosti.

S tímto závěrem nelze souhlasit.

Odvolací soud při úvaze o volbě druhu trestu, jenž má zajistit účel uvedený v § 17 písm. b), c) tr. zák. vychází správně ze zásady, že tento závěr odvisí jak od zhodnocení předcházejícího života pachatele, tak od zhodnocení trestného činu, jehož se pachatel dopustil, a okolností, za kterých byl čin spáchán.

Při této úvaze se však jednostranně opírá jen o určité méně závažné nedostatky v předcházejícím životě obviněného, při jehož hodnocení nepřihlíží k chování obviněného v době od spáchání trestného činu do soudního rozhodování, tyto nedostatky zveličuje a nehodnotí ve svém souhrnu předcházející život spolu s osobou obviněného a se všemi okolnostmi případu. Současně nepřihlíží k dosaženému stupni rozvoje socialistické výstavby a k upevnění morálně politické jednoty lidu, jež se odráží i v poměrech armády a vedou k prohlubování jejího socialistického charakteru. Tyto skutečnosti ovlivňují také prostředky výchovného působení v tom směru, že při převýchově pachatelů z řad pracujících, kteří dosud vedli řádný život pracujícího člověka a nedopustili se závažných trestných činů ohrožujících bojeschopnost a morální stav jednotky, vystupuje stále více do popředí i výchovná činnost státních orgánů, opírající se plně o výchovný vliv vojenských kolektivů.

Všechny tyto okolnosti odvolací soud náležitě nedocenil.

Obviněný pochází z řad pracujících. Je synem středního rolníka, t. č. člena JZD a před nástupem vojenské služby byl zaměstnán u otce při zemědělství. Pokud se u něho vyskytovaly - jak uvádí zpráva o pověsti - určité charakterové nedostatky, nedosáhly takové závažnosti, že by bylo třeba proti němu např. orgány lidosprávy zakročovat, anebo že by mohly vést k závěru, že by nevedl řádný život pracujícího člověka.

Rovněž vojenskou službu vykonával vcelku dobře. Byl sice 4krát kázeňsky trestán, avšak vesměs za drobnější poklesky a nejpřísnější trest dva dny prosté vazby, kterým byl za jeden z těchto poklesků kázeňsky potrestán, mu byl prominut odměnou za výtečné plnění služebních úkolů. Kázeňské přestupky, jím spáchané, nebyly podle vyjádření velitele vážnějšího charakteru a neovlivňovaly nepříznivě kolektiv jednotky. Naopak, při plnění služebních úkolů, které rozhodovaly o tom, jak bude jednotka hodnocena, byl ostatním příkladem a bylo na něho spolehnutí.

Neodpovídá skutečnosti zjištění odvolacího soudu, že by obviněný trestný čin spáchal s rozvahou a promyšleně.

Z důkazního materiálu je zřejmé, že u obviněného šlo o okamžitou realizaci nerozvážené myšlenky, kterou vyslovil jiný voják a s níž souhlasil. Trestný čin nevyplýval u obviněného ze zatvrzele negativního postoje k výkonu vojenské služby, nýbrž z duševního rozpoložení vyvolaného tím, že za

menší kázeňský poklesek mu byl odňat nárok na dovolenou.

V průběhu vyšetřování se k činu plně doznal, vysvětlil pohnutky, které jej k jeho spáchání vedly, svojí výpovědí přispěl k usvědčení spolupachatele a vzorným výkonem vojenské služby se snažil svoji vinu odčinit. Za dobré plnění služebních úkolů v době od spáchání trestného činu do jeho projednání odvolacím soudem byl dokonce navržen funkcionářem ČSM a důstojníkem ku kázeňské odměně. O jeho upřímné a opravdové snaze vypořádat se zcela s trestnou činností svědčí i ta okolnost, že po odsouzení soudem 1. stolice, ačkoliv považoval trest odnětí svobody za nepřiměřeně přísný, upozornil bezpečnostní orgány na určité poznatky o chování a záměrech spolupachatele.

Nebylo též zjištěno, že by trestná činnost, i když ji spáchal ještě s dalším příslušníkem, narušila bojeschopnost a morální stav jednotky, jež je vzorným vojenským kolektivem, který - jak bude dále uvedeno - sám poukázal na možnost převýchovy obviněného vyslovením podmíněného odsouzení.

Odvolací soud při úvaze o odůvodněnosti odvolání obviněného nepřihlédl ještě k další závažné skutečnosti.

V procesu prohlubování socialistického charakteru armády se otázky kázně - vedle opatření velitelských či soudních orgánů - stávají stále více záležitostmi vojenských kolektivů. Projevuje se to jednak tím, že sami vojáci přistupují kriticky k projevům nekázně některých jedinců ve snaze přivést je na správnou cestu, jednak tím, že jejich názory, opírající se o poznatky ze života vojáka v kolektivu, přispívají k volbě takových opatření, která účinně zajistí převýchovu pachatele. Tato skutečnost došla v souzeném případě výrazu v tom, že vojenský kolektiv, jehož byl obviněný příslušníkem, poukázal odvolacímu soudu na jeho velmi dobrý výkon vojenské služby, na sebekritický postoj ku spáchané trestné činnosti a na možnost jeho převýchovy podmíněným odsouzením. Přitom se jednalo o vzorný vojenský kolektiv, který skýtal všechny předpoklady k tomu, že v případě, bude-li obviněnému výkon trestu odnětí svobody podmíněně odložen, přispěje účinně k tomu, aby tento trest splnil výchovný účel. Závěry vyjádření vojenského kolektivu byly potvrzeny i funkcionářem ČSM útvaru, slyšeným u odvolacího líčení, takže nebylo důvodů k nim při úvaze o volbě druhu trestu, majícímu zajistit převýchovu obviněného a tím splnit výchovný účel u ostatních příslušníků armády, nepřihlédnout.

Způsob, jakým odvolací soud reagoval na tuto iniciativu a možno říci závazek vojenského kolektivu, je proto nesprávný.

S přihlédnutím k výše uvedenému byly všechny podmínky k tomu, aby obviněnému, jenž pochází z řad pracujících, nebyl doposud soudně trestán a v němž nejde o záměrného a zatvrzelého narušovatele vojenské kázně, byl s přihlédnutím k jeho předcházejícímu životu a k okolnostem trestného činu ve smyslu § 24 odst. 1 tr. zák. výkon trestu odnětí svobody na přiměřenou zkušební dobu podmíněně odložen, neboť možno míti důvodně za to, že takovýto trest splní účel uvedený v § 17 odst. 1 písm. b), c) tr. zák.

Nejvyšší soud proto ke stížnosti pro porušení zákona, usnesení odvolacího soudu v části, v níž zamítnul odvolání obviněného proti rozsudku VOS ve výroku o nepodmíněném odsouzení zrušil, této části odvolání vyhověl a výkon trestu odnětí svobody na přiměřenou zkušební dobu podmíněně odložil.